

Suživot djeteta predškolske dobi s kućnim ljubimcem

Glavaš, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Education / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:141:574297>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-01**

Repository / Repozitorij:

[FOOZOS Repository - Repository of the Faculty of Education](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI OSIJEK
DISLOCIRANI STUDIJ U SLAVONSKOM BRODU

KATARINA GLAVAŠ

SUŽIVOT PREDŠKOLSKOG DJETETA S KUĆNIM LJUBIMCEM

ZAVRŠNI RAD

Mentor: dr. sc. Irella Bogut, izvanredni profesor

Student: Katarina Glavaš

Matični broj studenta: 325

Slavonski Brod, rujan, 2017.

SAŽETAK

Poznato je da kućni ljubimci pozitivno utječu na ljude a posebice na djecu. Djeca koja odrastaju uz kućnog ljubimca imaju osjećaj odgovornosti za druge, brigu, empatiju ali isto tako imaju i pravog, iskrenog prijatelja koji ga bezuvjetno voli i razumije, što se ne bi moglo reći za ljude, jer za razliku od životinja ljudi sa kojima smo okruženi imaju razne zahtjeve, očekivanja i uslove. U radu su opisani počeci pripitomljavanja i uzgoja kućnih ljubimaca, kako se mijenjao odnos ljudi i kućnih ljubimaca, te kako su kućni ljubimci postali čovjekovi najbolji prijatelji. Također su prikazani pozitivni učinci koje kućni ljubimci imaju na razvoj djeteta, ali i na kvalitetu života odraslih ljudi.

Ključne riječi: dijete, kućni ljubimac, odgoj, empatija

SUMMARY

It is known that pets have a positive influence on people and especially on children. Children who grow up with pet have sense responsibility for others, care, empathy but also have real and true friend who understand and loves him unconditionally, what can not be said for humans, because humans have many requirements, expectations and conditions. This paper describe the beginnings of pets, how relationship between humans and animals evolved, and how animals became humans best friend. Also describe positive influence that pets have on children development, and life quality of adults.

Keywords: child, pet, upbringing, empathy

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POVIJEST KUĆNIH LJUBIMACA	2
2.1. LJUBIMCI I MODERAN ČOVJEK.....	4
3. KUĆNI LJUBIMCI I FIZIČKO ZDRAVLJE VLASNIKA	6
4. KUĆNI LJUBIMCI I MENTALNO ZDRAVLJE VLASNIKA	7
5. UTJECAJ KUĆNIH LJUBIMACA NA RAZVOJ DJETETA.....	9
5.1.SOCIOEMOCIONALNI RAZVOJ	10
5.2. KOGNITIVNI RAZVOJ.....	12
6. TERAPIJA UZ POMOĆ ŽIVOTINJA	14
7. ZAŠTO JE DOBRO IMATI KUĆNOG LJUBIMCA?.....	17
8. KOJEG KUĆNOG LJUBIMCA ODABRATI.....	18
8.1. PAS.....	18
8.2. MAČKA	18
8.3. PAPIGA ILI KANARINAC	19
8.4.ZAMORAC, HRČAK ILI KUNIĆ	19
8.5. RIBICA	20
8.6. KORNJAČA.....	20
9. PAS U KUĆI-UPUTE ZA DJECU I RODITELJE	21
10. ZAKLJUČAK	22
11. LITERATURA	24

1. UVOD

Životinje koje nas poznaju najbolje, najprisnije, naši su životinjski prijatelji. Udomaćivanje životinja kao što su pas, mačka, konj, ovca, koza i ostale životinje preživjelo je mnoga stoljeća razvoja i promjene, i ostavilo duboku međusobnu povezanost. Svaka životinja nam može poslužiti kao učitelj, ali ipak naši životinjski prijatelji s kojima dijelimo našu svakodnevicu, gledajući ih kako rastu, razvijaju se, stare i umiru, nude nam čitav svoj životni vijek kao iskustveno učenje. Životinje s kojima dijelimo naš život, posao, radost, tugu na neki tajnoviti ali besprijekorni način pronalaze put do nas, do naše prijetvornosti i potiču iskrenije dijelove nas samih da izađu na vidjelo. U društvu naših kućnih ljubimaca najbolje pokazujemo sebe, jer kada ostanemo sami s njima, ne trudimo se zadržati maske, glumu, status niti pretvaranje kojima se koristimo i razmećemo u društvu naših voljenih prijatelja i obitelji, pa čak i neprijatelja a sve u svrhu kako bi se pokazali u boljem svjetlu i tako bili prihvaćeni među ljudskim bićima. Kada maknemo taj svoj obrambeni sustav i pretvaranje spremni smo za otvaranje, za poimanje ljubavi, iskrenosti, naklonosti, prijateljstva i spoznaje. Tek tada pronaći ćemo trenutke oslobođene ega, poza i krutosti. Takvi trenutci, zaista, znaju preporoditi život nudeći nam prilike za nove spoznaje. Za životinje mislimo da su možda i mudrije od ljudskih bića, koliko god to suludo zvučalo jer životinje ne zaboravljaju svoje životne uloge, ne zaboravljaju kako se valja ponašati, što se za nas, ljudska bića ne bi moglo reći. Životinje, kao npr. medvjed nikada neće zaboraviti da je medvjed, dok ljudska bića najčešće zaboravljaju tko su, zaboravljaju svoju ulogu u ovome svemiru, svrhu svoga postojanja, zaborave na ono najvažnije, svoju obitelj. Ljudi su skloni zaboraviti dobra dijela i pomoć koju im je netko pružio dok su bili u nevolji ili nekom teškom razdoblju života, dok životinje pamte i ne zaboravljaju. Od životinja možemo mnogo toga naučiti, zato bi trebali obraćati više pozornosti i brige za njih, jer iskrenijeg i boljeg prijatelja ne možemo imati od našeg životinjskog ljubimca. (Chernak MacLroy, Susan, 2002 : 26)

2. POVIJEST KUĆNIH LJUBIMACA

Još u drevna vremena iz različitih razloga kao što su pomoć kod lova, prijevoz robe, trgovina, izvor hrane i krzna ali i zaštite, ljudi su domestificirali životinje. Pretpostavlja se da je prva domestificirana životinja bila pas, koji je ujedno i prvi kućni ljubimac. Psi su zapravo potomci vukova, a najraniji dokaz o tome je pronađena čeljusna kost pronađena u špilji na području današnjeg Iraka, a smatra se da datira iz 12000. godine p. n. e. Ta pronađena čeljust se razlikovala od vučje po veličini, manja je, i ima manje zube. Ostatci koji potječu iz 10000. godine p. n. e. a pronađeni su na području današnjeg Izraela, potvrđuju duboku povezanost između ljudi i pasa jer naime ti ostatci su bili ostatci štenca u naručju čovjeka. Čovjekova ruka je bila postavljena tako da je ležala na ramenu životinje, a što je naglašavalo duboku povezanost tijekom života. Kroz povijest ljudi su počeli voditi drugačiji način života, počeli su obrađivati zemlju i postepeno prelaziti iz nomadskog, lovačkog, života u mirniji, farmerski život. Takav način života koji se pojavio oko 8000. godine p. n. e. na takozvanom plodnom polumjesecu, na području bliskog istoka. Ljudi su počeli graditi trajne nastambe, staje, spremišta za žito, sve više životinja su imali koje su pripitomili. S pojavom spremišta za hranu i žitarice pojavili su se nametnici kao što su miševi, voluharice i ostali mali sisavci, pa su ljudi iako su psi bili jako cijenjeni u to vrijeme, morali početi pripitomljivati i mačke. To je zapravo bila obostrana korist, jer mačke koje su polako dolazile u naseljena mjesta bile su oduševljene obiljem plijena a ljudima je bilo drago što se rješavaju životinjica koje im uništavaju njihove prihode. Moglo bi se reći da su mačke zapravo domestificirale same sebe dolazeći u naselja zbog plijena, a nakon nekog vremena prilagodile su se na novu okolinu, ostale među ljudima, stvarajući tako desetke vrsta kućnih mačaka koje poznajemo i danas. U nekim drevnim civilizacijama psi su imali i kulturološki značaj koji je bio povezan sa pogrebnim ritualima. Naime, kod nekih slučajeva preminule se namjerno ostavljalo kao hranu psima jer se vjerovalo da duša preminulog mora proći kroz psa kako bi dosegla zagrobni život, a takvi običaji postepeno su prerasli u vjerovanje da psi mogu odbiti ili spriječiti smrt. U antičkoj Grčkoj psi su se koristili kao pomagači kod liječenja i iscjeljivanja, a što se dovodi u vezu sa današnjom praksom korištenja pasa kao terapije za pomoć osobama s invaliditetom. Kod vladajućih i plemićkih staleža držanje kućnih ljubimaca je bilo vrlo učestalo. Na slikama iz doba egipatskih faraona, asirskim skulpturama i rimskim mozaicima u doba tih civilizacija vidljive su mnoge vrste, oblici i veličine pasa. U Rimu, u to vrijeme žene su držale pse jer se vjerovalo da je njihova toplina lijek za bolove i grčeve u truhu. Psi su tada imali neke

osnovne boje, a rimski pisac iz tog vremena daje praktične razloge za odabir boje psa. Tako su psi koji su bili korišteni za čuvanje stada bili bijele boje kako bi se razlikovali od vukova, dok su psi koji su čuvali kućanstva i imanja bili crne boje a u svrhu plašenja potencijalnih lopova.¹

U 7. stoljeću, u Kini, budistički su svećenici počeli uzgajati zlatne ribice u jezercima a u 14. stoljeću su ih već držali u posebnim posudama . U to doba mačke su imale viši status od ljudi, stari Egipćani su ih smatrali polubogovima i vlasništvom božanskog faraona, pa bi u slučaju požara u kući, mačke bile spašavane prije ljudskih stanara. (Krizmanić, Mirjana, 2016:28)

Od 13. do 15. stoljeća u srednjovjekovnoj Europi, držanje ljubimaca bilo je popularno kod aristokratskih obitelji. Kod ženskog dijela plemstva bili su popularni manji psi, a muškarci su bili skloniji držanju „korisnijih“ životinja kao što su sokoli i lovački psi. Oni su pomagali ljudima jer je u to doba lov bio od velike važnosti kod aristokracije, kao simbol moći i statusa. Zbog toga su i razvijene različite pasmine koje su služile kod potjere za plijenom. Kršćanska crkva, unatoč svemu u to doba nije bila sklona praksi čuvanja životinja kao kućnih ljubimaca. Crkveni su vođe smatrali da je hrana koja je davana tim psima trebala biti za siromašne, no pravi razlog za to je vjerovanje da su se bliski odnosi sa životinjama dovodili u vezu sa poganskim običajima. U doba inkvizicije predrasude protiv kućnih ljubimaca su dosegle svoj vrhunac, tada su bliski odnosi sa kućnim ljubimcima služili kao dokaz protiv heretika. U 16. i 17. stoljeću , koje je doba progona vještica, velik broj ljudi je bio optužen za čarobnjaštvo i osuđen na smrt. U to vrijeme držanje životinja kao kućnih ljubimaca smatrano je znakom sotone i korišteno je kao dokaz krivnje. Najčešće su bile optužene starije i socijalno izolirane žene koje su svoje životinje držale vjerojatno i ponajviše zbog društva, no za to doba to je bilo neprihvatljivo. Razlog za negativne stavove prema životinjama kao kućnim ljubimcima je najvjerojatnije taj što je ljubazan odnos prema životinjama smatran nemoralnim i protivio se prirodnom poretkom života. Do relativno nedavno bilo je uobičajeno mišljenje kako su životinje bića bez osjećaja te da su stvorene samo da bi služile čovječanstvu, no danas znamo da to nije ni približno istini.²

¹ Bogdan, 2015 <http://svijetljubimaca.blogspot.hr/2015/02/povijest>

² Bogdan, 2015 <http://svijetljubimaca.blogspot.hr/2015/02/povijest>

2.1. LJUBIMCI I MODERAN ČOVJEK

Držanje kućnih ljubimaca kakvo poznajemo i danas najvjerojatnije je viktorijanski izum iz 19. stoljeća. Takva pojava, u to doba bila je percipirana kao prirodna i normalna, pa kućni ljubimci nisu više bili gledani kao prijetnja. Ljudi su sve više počeli uzgajati i njegovati kućne ljubimce, a Velika Britanija je bila središte uzgoja pasa još od antičkih vremena. U Newcastleu 1859. godine održana je jedna od prvih izložbi koja je imala natjecateljski karakter. Iako su se psi uzgajali i držali u različite svrhe, ipak se jako malo znalo o nasljeđivanju pojedinih osobina i karakteristika u pasa, a to neznanje je trajalo do objave knjige „Postanak vrsta“ Charlesa Darwina 1859. godine. Nakon objave te knjige vrlo su vjerojatno ljudi počeli uzgajati i križati određene pasmine kako bi dobili najbolje osobine koje njima trebaju i odgovaraju kod pasa.³

Sredinom 19. stoljeća kako su populacije postajale sve brojnije, najviše je bilo srednje klase, pa se tako i najveći broj ljudi mogao skrbiti o pokojem kućnom ljubimcu. Zbog svoje sposobnosti pjevanja, u to vrijeme kao kućni ljubimci bile su vrlo popularne ptice kao što su kanarinci, češljugari i druge. I danas se oni drže kao kućni ljubimci ali ne u tolikom broju ako psi ili mačke. Zmije kao kućni ljubimci su se pojavile početkom 20. stoljeća, razlog tome je što ih ljudi prije uvođenja centralnog grijanja nisu mogli dovoljno utopiti, a zmijama je toplina neophodna za život. Danas, unatoč širokom rasponu životinjskih vrsta koje ljudi smatraju kućnim ljubimcima (od pasa, mačaka, miševa, zamoraca, zmija, šišmiša, vjeverica, lisica, lasica, paukova i drugo) , samo je mali broj zaista pripitomljen. U novije vrijeme ljudi kao kućne ljubimce drže životinje koje su se prije pripitomljivale i uzgajale radi hrane, a tu ubrajamo koze, piliće, kuniće, svinje, konje, fazane i drugo. (Krizmanić, Mirjana, 2016:29)

U moderna vremena uloga kućnih ljubimaca se mijenja, ljudi više ne drže životinje radi nekakve ekonomske koristi nego ih drže kao pomagače, suputnike, prijatelje ali još uvijek i kao statusni simbol. Kućni ljubimci također mogu služiti kao osobna ekspresija, jer poznato je da ljudi biraju kućne ljubimce po sebi i svojim osobinama, zapravo one kućne ljubimce koje njima najbolje odgovaraju. Tako se neke pasmine pasa koriste kao indikatori stanja, dok se psi vodiči za slijepu osobu te osobe s oštećenjem sluha koriste i kao vodiči i kao pomagači. Ipak, danas najčešći razlog držanja kućnog ljubimca je druženje. Nakon toliko godina vjerovanja da

³ Bogdan, 2015 <http://svijetljubimaca.blogspot.hr/2015/02/povijest>

su životinje tu da služe ljudima konačno se budi svijest o pozitivnom utjecaju odnosa ljudi i životinja na ljudsko zdravlje, psihi, a priznato je i terapijska vrijednost kućnih ljubimaca.⁴

⁴ Bogdan, 2015 <http://svijetljubimaca.blogspot.hr/2015/02/povijest>

3.KUĆNI LJUBIMCI I FIZIČKO ZDRAVLJE VLASNIKA

Poznato je da kućni ljubimci imaju blagotvoran učinak na svog vlasnika . Mnoga medicinska istraživanja pokazuju da kućni ljubimci od kojih nisu samo mačke i psi, nego kunići, zečevi, hrčci i mnogi drugi osobi koja ih gladi snižavaju krvni tlak, normaliziraju rad srca ali i nepoželjne masnoće u krvi. Tome u prilog idu ispitivanja Američkog Nacionalnog Instituta za zdravlje koja su pokazala da ljudi koji imaju pse rjeđe umiru od srčanih infarkta za razliku od onih koji ih nemaju. Neka istraživanja pokazala su da u preživljavanju osoba koje su bile hospitalizirane zbog koronarnih bolesti u njihovu preživljavanju i oporavku glavnu ulogu nisu imali članovi obitelji ili prijatelji, nego upravo njihovi kućni ljubimci. U jednom od takvih ispitivanja pokazalo se da od pedesetero pacijenata koje su po povratku iz bolnice čekali njihovi kućni ljubimci njih četrdeset i sedam je preživjelo godinu dana nakon infarkta, dok su u istom tom razdoblju od onih koji nisu imali kućnog ljubimca da ih čeka umrlo jedanaest pacijenata. Važno je naglasiti da pri tom ispitivanju uopće nije bilo važno o kakvoj je vrsti kućnog ljubimca riječ. Dobri međuljudski odnosi, brak, prijateljstvo nam pomažu u suočavanju sa stresnim situacijama, a to znači da nam dobar suprug ili supruga, prijatelji mogu smanjiti rizik od srčanog infarkta, ne znači da se baš uvijek možemo osloniti na naše ljudske suputnike i njihovu pomoć. Ljudski odnosi su rijetko bez napetosti, laganja, pretvaranja, podilaženja, dok odnosi sa kućnim ljubimcem to uistinu jesu i upravo su zato osobama koje su preživjele infarkt bolja pomoć u oporavku njihovi kućni ljubimci nego ljudi kojima su okruženi, pa makar to bili njihovi najbliži. Istraživanja pokazuju da ljudi kada su izloženi stresu, društvo prijatelja ili bračnog druga im ne usporava niti rad srca niti ima smanjuje krvni tlak, no prisutnost njihovih kućnih ljubimaca to vrlo učinkovito čini. Mačke su „stručnjaci“ za snižavanje krvnog tlaka svojih vlasnika, naročito kada su pod vlasnikovim rukama koje ih maze jer mačke se tada opuste i počnu presti što ima blagotvorni učinak na ljude. Predenje mačaka, koje označava ugodu smiruje ljude, te smanjuje depresiju i anksioznost. U prilog tome govore različita istraživanja koja su pokazala da ljudi koji su živjeli sa svojim kućnim ljubimcima rjeđe odlazili na liječničke preglede za razliku od onih koji nisu imali kućnog ljubimca. (Krizmanić, Mirjana, 2016:34)

4. KUĆNI LJUBIMCI I MENTALNO ZDRAVLJE VLASNIKA

Osim što kućni ljubimci imaju povoljan utjecaj na fizičko zdravlje svojih vlasnika, oni također vrlo povoljno, moglo bi se reći i stimulirajuće djeluju na mentalno stanje vlasnika. Kada govorimo o mogućim mehanizmima putem kojih naši kućni ljubimci ublažavaju posljedice depresije i usamljenosti, u prvom redu valja uzeti u obzir funkciju koju kućni ljubimci imaju u obitelji kao jedan od izvora socijalne podrške. Ispitivanjem koje je provedeno su se pokušale utvrditi eventualne razlike u tipovima socijalne podrške koju dobivamo od ljudi kojima smo okruženi a koji su nam bliski, i socijalne podrške koju dobivamo od životinja, točnije rečeno naših kućnih ljubimaca. Ispitanici koji su sudjelovali u tom istraživanju naveli su svoje kućne ljubimce, točnije pse kao puno pouzdanije i prisutnije u trenutcima slabosti, potrebe, dok su ih njihovi „ljudski“ prijatelji nadmašili u pružanju instrumentalne podrške i naravno ostvarivanja osjećaja intimnosti. (Jelena, Ombla, 2012:70)

Kada govorimo o ljudskom ponašanju, naročito socijalnom poznato je da ljudi neovisno o spolu i dobi, koji imaju kućne ljubimce i sa njima provode vrijeme u parku, šetnji i drugo puno lakše i bez dodatnog nagovaranja i poticanja započinju razgovor sa drugim ljudima koji također uz sebe imaju nekog kućnog ljubimca. Svatko od takvih ljudi će sa ponosom predstaviti svog ljubimca i započeti razgovor sa drugom osobom zanimajući se za neke osobine, navike, rituale koje taj kućni ljubimac ima i voli ali isto tako i njegov vlasnik. Također nije rijetka pojava da sami psi vode svoje vlasnike u određene parkove, livade, kupališta kako bi se „sastali“ sa svojim psećim prijateljima, a to može imati i pozitivan utjecaj na stvaranje i ljudskih prijateljstava, jer što se ljudi češće viđaju na određenim mjestima i sa ljubimcima, lakše im je započeti razgovor sa nekim prividno poznatim i tako stvoriti novo prijateljstvo. (Krizmanić, Mirjana, 2016:30)

Kućni ljubimci na različite načine mogu stimulirati svoje vlasnike ili one koji za njih nekada brinu umjesto vlasnika. Životinje zahtijevaju svakodnevnu brigu, treba im hrana svaki dan ali i svježa voda koju treba više puta dnevno promijeniti, treba ih timariti, što podrazumijeva češljanje dlake, rezanje noktija, kupanje ali i šetnja barem tri puta na dan. Sa kućnim ljubimcima dakako treba i razgovarati, te se poigrati sa njima. Ljudi koji nikada nisu imali kućnog ljubimca ne mogu razumjeti ljubav i odnos koji ljudi imaju sa svojim kućnim ljubimcem, te najčešće sa nestrpljenjem ali lažnim smiješkom slušaju i odobravaju priče i dogodovštine koje ljudi pričaju o svojim kućnim ljubimcima. Mnogi ljudi, naročito oni koji nisu u doticaju sa kućnim ljubimcima smatraju da se sa životinjama ne može razgovarati, već

da im se može samo zapovijedati poput „sjedi“ , „stani“, i druge naredbe. No, to uopće nije istina, naši kućni ljubimci su jako dobri slušatelji i svojim ponašanjem oni potiču svog vlasnika da započne razgovor. One u razgovoru sudjeluju sasvim ravnopravno nizom neverbalnih znakova kao što su pogled, položaj ušiju ili repa, okretanjem leđa vlasniku ako je riječ o nečemu što ih ne zanima ili im se ne sviđa. No, osim slušanja životinje se i glasaju pa tako pas zna od srca uzdahnuti kad na nešto čeka ili kada mu je možda dosta boravka u kući. Svaki pas ima svoj cijeli repertoar različitih laveža, režanja, cviljenja i glasanja, kao i mačke koja se od ljutitog mijaukanja može prebaciti na umiljavanje tiho mijaučući, na cviljenje kojim se žali, kao što to čine i psi, ali isto tako i na cvrkutanje i ćurlikanje ili pređenje koje godi i njoj i vlasniku.

Mnoge starije osobe koje žive same priznaju da bi mogle zaboraviti govoriti da nemaju svoju životinju s kojom cijeli dan razgovaraju. Isto tako mnoge od njih ne bi izašle iz kuće da nemaju psa, niti bi se mogle družiti sa drugim vlasnicima životinja. Tako vlasnici pasa mogu tim zajedničkim izlascima značajno poboljšati svoje tjelesno i psihičko zdravlje i još u svemu tome uživati. (Krizmanić, Mirjana, 2016:31:34)

5. UTJECAJ KUĆNIH LJUBIMACA NA RAZVOJ DJETETA

Psi, mačke i druge životinje sa kojima možemo komunicirati, koje nas gledaju u oči i imaju poput nas svoju mimiku, posebno su važni za djecu. Konard Lorenz, poznati etolog, preporučuje roditeljima da svojoj djeci omoguće rast i razvoj uz nekog od takvih kućnih ljubimaca. Opsežna istraživanja koja su provedena u Austriji sredinom prošlog stoljeća pokazala su da su djeca koja kod kuće imaju nekog kućnog ljubimca bila popularnija u svojoj sredini nego djeca koja ga nisu imala. Ta povećana popularnost među djecom koja su imala kućnog ljubimca najprije je protumačena time da su se upravo zbog tih kućnih ljubimaca druga djeca rađe družila sa njima jer su se mogla igrati sa njihovim kućnim ljubimcima. Daljnjim praćenjem te djece pokazalo se da su ona i u mladosti i u ranoj odrasloj dobi, kada se više nitko nije dolazio igrati kod njih sa njihovim kućnim ljubimcima, još uvijek bila popularnija od onih koji su odrastali bez kućnog ljubimca. Detaljno provedena istraživanja pokazala su da su djeca koja su odrasla uz nekog kućnog ljubimca naučila bolje tumačiti govor tijela, neke neverbalne znakove na temelju kojih su prepoznavala što im njihov ljubimac želi „reći“. Životinja nam daju na znanje koje su njihove potrebe, kada su gladne, žedne, kada se žele igrati, šetati ili spavati, pa su tako djeca nastojeći im ugoditi, dodatno se trudila da prepoznaju te njihove znakove. Ta svoja prepoznavanja koja su naučila uz svoje ljubimce počela su prenositi i na drugu djecu i ljude, nastojeći tako i kod njih prepoznati te neke skrivene neverbalne znakove koji nam mogu puno reći o istinskom stanju i raspoloženju ljudi. Jer nije uvijek isto stanje koji ljudi izvana pokazuju, najčešće je sve gluma jer ljudi, a tako i djeca ne žele pokazati svoje slabosti drugima, pa pokušavaju sakriti svoje osjećaju. Prepoznavanje emocionalnog stanja drugih ljudi na temelju neverbalnih znakova je osnova empatije. Mi najčešće na temelju neverbalnih znakova ili nesklada između rečenog i odraza lica ili mimike spoznajemo istinsko stanje ljudi, čak i kada oni o tome ne žele razgovarati. To drugim riječima znači da se kod djece koja rastu uz kućnog ljubimca uz sve ostale beneficije potiče i razvoj empatije, a takvu, empatičnu djecu i ostala djeca a i odrasli vole više nego onu koja to nisu. (Krizmanić, Mirjana, 2016:36)

Povećano prepoznavanje govora tijela, dakako nije jedina dobrobit koju djeca dobivaju od kućnih ljubimaca. Djeca se uče preuzimanju odgovornosti za kućnog ljubimca, odnosno hranjenje, pojenje, bavljenje s njima što podrazumijeva šetnju, timarenje i ostalo što zahtijevaju kućni ljubimci. Djeca koja preuzimaju na sebe takvu odgovornost su također i odgovornija i u ostalim područjima svog života, pa su tako mahom i bolji učenici od djece koja nisu naučila skrbiti o drugom živom biću. Za djecu koja su jedinci, kućni ljubimci su naročito važni jer ona zbog prevelika pažnje koju dobivaju od drugih ljudi, roditelja, baka, stričeva nisu navikli da bi pažnju trebali pridavati brigu drugima osim sebi, jer su ona razmažena i usmjerena samo na vlastitu dobrobit. U kući u kojoj uz dijete postoji i kućni ljubimac, pažnja i naklonost se u određenoj mjeri dijeli i nisu usmjereni isključivo na dijete. To današnji roditelji sve više uviđaju, pa se po gradovima i ulicama nerijetko susreću mladi roditelji koji u kolicima guraju svoje dijete, a uz kolica vode i svog psa. Male bebe možda i nemaju nekakve velike koristi od kućnih ljubimaca, osim što dokazano jačaju imunitet, no djeca koja su nešto mlađa od godinu dana već pogledom prate svog ljubimca i pružaju ruke te

ga nastoje pogladiti ili samo dotaknuti, prvi smijeh se javlja uz kućne ljubimce jer djeca kriče i smiju se kada ih kućni ljubimac poliže ili dotakne, a sve to pridonosi njihovom intelektualnom i emocionalnom razvoju. (Krizmanić, Mirjana, 2016:38)

5.1. SOCIOEMOCIONALNI RAZVOJ

Dječji je svijet gotovo uvijek ispunjen nekim realnim ili imaginarnim životinjama koje se pojavljuju u crtićima, knjigama, filmovima, igricama, zoološkim vrtovima, cirkusima ali i njihovim kućama i dvorištima, zapravo one gotovo uvijek okružuju dijete. Stoga nije neobično da se sve veći broj prijašnjih a tako i današnjih istraživanja bavi analizom odrastanja djece uz kućne ljubimce i koju ulogu kućni ljubimci imaju u socioemocionalnom razvoju djece. Kućni ljubimci nerijetko zauzimaju ulogu člana obitelji, i to vrlo važnog člana, pa se s njima razvija emocionalni odnos i oni djetetu pružaju osjećaj podrške koji je za dijete vrlo bitan, a često ga možda od svoji roditelja, braće i sestara ne dobiju. (Ažić, Topalović, 2010:172)

Samopoštovanje je, kako potvrđuju znanstveni dokazi, važan aspekt socioemocionalnog razvoja djece. Ako dijete ima u kući ljubimca, ono često s roditeljem dijeli brigu za njega, a to znači da već od najranije dobi dijete uči kako brinuti o drugom živom biću koje je ovisno o njemu. Kada govorimo o maloj djeci, uključenost, pozitivni poticaji i prihvaćanje predstavljaju važne momente za izgradnju samopoštovanja. Kada dijete dobije na zadatak da ispuni obaveze primjerene njegovoj dobi, zapravo kada skupa sa roditeljem brine o ljubimcu, ono stječe osjećaj kompetentnosti, osjećaj da su njegova djela važna za nekoga. Taj cijeli proces naravno ovisi i o samom roditelju, o tome kakve će on zahtjeve i zadatke staviti pred dijete, te ima li razumijevanja i osjećaja za dob svog djeteta. Tako bi roditelji trebali biti svjesni da samo trogodišnje dijete ne može prošetati psa, ali zajedno sa roditeljem bi mogli, ali zato trogodišnje dijete može brinuti o tome da pas uvijek ima dovoljno vode. Ako su roditelji svjesni ovih činjenica, djeca će primati pozitivne poticaje od roditelja i ostalih kada se brinu za životinju na odgovoran način. S godinama, kako dijete raste, proširuju se i zadatci

koje ono može obaviti i tako preuzeti sve veću brigu o svome ljubimcu. Znamo da djeca od najranije dobi pokušavaju oponašati svoje roditelje, naročito predškolska djeca koja to mogu vrlo uspješno i raditi. Pa zbog toga bi roditelji trebali biti živi primjer djeci kako bi se trebalo odnositi prema životinji i voditi brigu o njoj, kako bi djeca uvidjela važnost tog zadatka. (Burić, Helena, 2006)

U mnogim istraživanjima postoje naznake da djetetovo ponašanje prema životinji i kvaliteta tog međusobnog odnosa uvelike ovisi o vrsti životinje koju dijete ima za kućnog ljubimca. Nielsen i Delude utvrdili su da djeca predškolske dobi više vole krznene životinje, možda zbog toga što se one daju dirati i milovati, dok ptice djeca drže na distanci i većinom s njima samo razgovaraju i uglavnom ih ne dodiruju. Većina djece preferira životinje s krznom, a osobito su omiljeni psi. Prema psima su djeca mnogo više privrženija nego prema nekim drugim životinjama kao što su ribice ili ptice. Iz toga se može zaključiti da je baš ta toplina i mekoća krznenih životinja ključni činitelj kojim se može objasniti tako velika privrženost djece upravo prema takvim životinjama. (Keresteš, Kutrovec, 1995:10)

Postoje neka istraživanja koja pokazuju da je predškolska dob i svojevrsno najkritičnije razdoblje za formiranje stavova gledišta prema kućnim ljubimcima. Tako se pokazalo da među vlasnicima kućnih ljubimaca u adolescentnoj i odrasloj dobi (od 14 do 49 godina) najviše pozitivan stav prema ljubimcima imaju one osobe koje su svog prvog ljubimca imale već u dobi mlađoj od šest godina. Za razliku od tih osoba, oni ljudi koji su svog prvog ljubimca dobili tek nakon navršene desete godine života imaju izrazito negativne stavove. Značajnim prediktorom odnosa prema kućnim ljubimcima u odrasloj dobi pokazala se i stupanj privrženosti prema najznačajnijim ljubimcima tijekom života. Zapravo, dosadašnja istraživanja su nesumnjivo pokazala da djeca koja odrastaju uz kućne ljubimce prema njima i osjećaju jaku privrženost. Da je to zaista tako govore između ostalog i činjenice da djeca žele i aktivno traže blizinu i društvo svog ljubimca, da najviše vremena provode u aktivnostima sa svojim kućnim ljubimcima, da prema njima pokazuju privrženost i emocije, ali i to da ih njihovi ljubimci mogu utješiti i razvedriti kada su tužni. (Keresteš, Kutrovec, 1995:10)

Empatija, koja je drugi aspekt socioemocionalnog razvoja, djetetova je sposobnost da razumije kako se druga osoba osjeća. Prema dosadašnjim istraživanjima moguće je da djeca u interakciji sa životinjama, svojim kućnim ljubimcima, koji su potpuno ovisni o njima, uče razumjeti potrebe i osjećaje životinja, ali isto tako i ljudi i to od najranije dobi. Bryant je otkrio da su djeca koja su se brinula za svoje kućne ljubimce osjećala empatiju ne samo prema

njima nego i prema drugim ljudima. Poresky i Hendrix su također otkrili da su djeca u dobi od tri do šest godina, a koji su vlasnici kućnih ljubimaca, pokazivala viši stupanj empatije od svojih vršnjaka koji nisu imali ljubimca. Oni tvrde da tu nije presudno samo posjedovanje ljubimca, nego i suosjećanje koje dijete ima prema ljubimcu, a koje je opet povezano sa njihovom empatijom prema drugim ljudima. (Burić, Helena, 2006)

Osim za razvijanje empatije kod djece kućne ljubimce se spominjalo kao one koji pružaju „društvenu“ potporu. Bachman je otkrio da djeca, kada ih se pita kome bi se prvo obratili za pomoć, vrlo često imenuju upravo svoje ljubimce. Socijalna potpora koju pružaju kućni ljubimci ima nekih prednosti u odnosu na potporu koju nam pružaju ljudi. Kod ljudi obično ako i dobijemo neku potporu, očekuje se da budemo zahvalni na njoj i da, naravno to i uzvratimo, to se očekuje kod većine ljudi. Na potporu od svojih ljubimaca, djeca i odrasli mogu bezuvjetno računati, a to ih uvelike razlikuje od naših „ljudskih“ prijatelja. Ustrajna privrženost može biti značajan izvor blagodati, mira i užitaka koje ljubimci donose djeci i svojim vlasnicima. Djeca osjećaju i znaju da ih njihovi ljubimci prihvaćaju i vole bezuvjetno, čak i kada ih dijete naljuti, te tako predstavljaju izvor bezuvjetne naklonosti. To dakako, ne znači da djeci nisu potrebni ljudi oko njih, niti da životinje mogu u potpunosti zamijeniti ljude. Oni mogu i hoće pružiti emocionalnu potporu, ali ne i instrumentalnu kao što je savjet ili recimo pomoć u čitanju priče, što je opet zadatak odraslih koji okružuju dijete. (Burić, Helena, 2006.)

5.2. KOGNITIVNI RAZVOJ

Mnogi istraživači, kao i Poresky i njegovi suradnici povezuju poboljšanje kognitivnog razvoja s druženjem djece i njihovih kućnih ljubimaca. Sugerirano je da život sa ljubimcem može olakšati usvajanje jezika te povećati verbalne vještine kod djece. To objašnjavamo kao rezultat toga što su ljubimci dobri slušači djetetova govora, ali isto tako oni potiču komunikaciju između djece i njih, jer djeca trebaju naučiti svog ljubimca značenju nekih riječi u formi pohvala, naredbi, hrabrenja i uskraćivanja. Mnogi se roditelji slažu da kućni ljubimci mogu biti, zapravo i jesu dragocjena pomoć kada djecu treba podučiti nekim važnim životnim

dogadajima. Postoje dvije situacije kada roditeljska reakcija možda najviše utječe na dijete a to je kada ljubimac dođe na svijet i kada uquine. Djeca su jako sretna kada dobiju svog kućnog ljubimca, kada dođe u njihov dom. Djeca se za njih jako vežu, proživljavaju s njima svoju svakodnevnicu i svoj život, zato je gubitak kućnog ljubimca za dijete vrlo bolan. Način na koji će se roditelji postaviti u tom trenutku tuge i očajja za dijete znatno utječe na to kako će se dijete općenito nositi sa smrću tijekom svog života. Vrlo je važno za djecu da roditelji otvoreno govore o tuzi koju osjećaju te da se uz to vezane osjećaje podijele sa djetetom. S druge strane je rođenje životinje, djeci uglavnom uzbudljivi i sretni trenutci u kojima se roditeljima pruža prilika da objasne kako život počinje pa to može biti i neki početni oblik spolnog odgoja za djecu. (Burić, Helena, 2006)

6. TERAPIJA UZ POMOĆ ŽIVOTINJA

U današnje vrijeme je poznato da se razne vrste životinja koriste u terapeutske svrhe. Terapija uz pomoć životinja koristi se kod raznih oboljenja, pa tako i kod osoba koje su preživjele moždani udar, pa ih uz pomoć životinja treba motivirati kako bi sudjelovali u fizikalnoj terapiji. Ako kod takvih osoba postoji nekakav oblik afazije, poremećaja koji se očituje u otežanom izgovaranju riječi ili razumijevanja govora, one moraju surađivati sa logopedom. Tu suradnju je u nekim slučajevima teže ostvariti jer osobe koje pate od afazije često su anksiozne i depresivne, pate od napada panike te poremećaja raspoloženja, a uz sve to im je jako teško krenuti sa dobrom voljom na vježbe. Njihova nesposobnost komuniciranja sa ostalima čine ih nesretnima i pasivnima, pa vrlo često odbijaju i samu fizikalnu terapiju koja je nakon moždanog udara i više nego nužna. Terapija uz pomoć životinja popravljajući takvim ljudima raspoloženje jer sa životinjama ionako najviše komuniciraju dodirima, koji djeluje smirujuće i stimulirajuće i na ljude ali i na životinje. Kod terapije tako oboljelih ljudi naročito su uspješne mačke koje svojim prednjem i umiljavanjem smiruju nemirne i uzbuđene osobe. Kod osoba koje su anksiozne i u strahu jer čekaju na nekakvu operaciju, terapija uz pomoć životinja također pomaže. Naime, utvrđeno je da posjet voditelja životinja koje pacijenti mogu dodirnuti i pogladiti smanjuje predoperativnu anksioznost, pa tako i smanjuje potrebu za sedativima prije operacije. (Krizmanić, Mirjana, 2016:104)

Terapija uz pomoć životinja izuzetno je korisna kada su u pitanju djeca. Naime, djeca koja prolaze kroz teške traume ili su suočena sa teškom bolešću najčešće se povlače u sebe, ne žele razgovarati, postaju anksiozna i depresivna. Takva djeca nemaju želju za druženjem sa svojim prijateljima, braćom ili sestrama, no ponekad samo prisutnost neke životinje može biti izvor sigurnosti i iscjeljenja djetetu koje je bez nade. To je možda tako jer su životinje stvarno najbolji prijatelji, znaju slušati bez osuđivanja i dijeljenja savjeta, i u tom najpotrebnijem trenutku one djeci pružaju smireno odobravanje i ljubav. (Chernak MacElroy, Susan, 2002:36)

U dječjim bolnicama, gdje su djeca velik dio dana bez roditelja i doma, terapija uz pomoć životinja je itekako potrebna. Najčešće se u te svrhe koriste psi, oni sa svojim voditeljem dolaze u posjet u bolnice kod oboljele djece, te provode vrijeme sa njima. Da bi ih dodatno oraspoločili ili motivirali za nastavak terapije neki voditelji svoje pse oblače u kostime, pa tako se djeca još više znaju obradovati velikome „zecu“ ili „mišu“. Kod djece čiji su mišići

zbog neke bolesti zgrčeni ili im je svaki oblik terapije jako bolan, suradnju s fizioterapeutom oni jako teško ostvaruju. Ali ako fizioterapeut povede sa sobom neku životinja kao pomoćnika koji će biti tu za djecu i davati im podršku, tada je suradnja djeteta i fizioterapeuta itekako moguća ako ne i sigurna. To je tako jer se dijete osjeća sigurnije uz životinju, može ju grliti, maziti, šaputati joj svoje bojazni i brige, uspostaviti s njom kontakt znajući da neće biti osuđivano. Takva djeca čak i uz bolove pristaju koračati ako je uz njih pas ili mačka koja ih prati, a također su sklona odlaziti i na fizikalnu terapiju bez životinje ako znaju da će ih ona čekati kada se vrate. (Krizmanić, Mirjana, 2016:105)

Kada govorimo o terapiji uz pomoć životinja važno je spomenuti jedan program koji je bio pokrenut u Americi a provodio se sa djecom koja imaju ADHD sindrom. Program je bio koncipiran tako da su djeca mogla sama odabrati žele li se uključiti u neki sport ili žele „posvojiti“ neku životinju u zoološkom vrtu te se redovito za nju brinuti. Djeca s tim poremećajem bila su nasumice podijeljena u grupe koje veslaju, planinare ili rade u zoološkom vrtu. Djeca koja su radila u zoološkom vrtu morala su govoriti tiho, kretati se polako, kako se životinje ne bi prestrašile. Svatko od nas tko je čuo ili imao priliku boraviti sa djetetom koji pati od ADHD sindroma zna da to djetetu nije bilo nimalo lako, ali djeca su bila uspješna. Nadalje, djeca su morala naučiti pravilno čistiti, timariti i hraniti životinju da bi je tek nakon što su to naučila mogla „posvojiti“. Ona djeca koja su normalno pohađala školu boravila su u zoološkom vrtu pet sati tjedno, a pokazalo se da bi se njihovo uzbuđeno i nemirno ponašanje smanjilo čim bi došli u zoološki vrt. Instruktori koji su radili s tom djecom bili su iznenađeni sposobnošću tih dječaka, jer ADHD sindrom se puno češće javlja u dječaka nego u djevojčica, da se koncentriraju, surađuju s instruktorima, slušaju upute za rad, a također su imala i jaku želju da nešto nauče. Usporedbom grupa koje su se bavile sportom i grupom koja je dolazila u zoološki vrt ustanovljeno je da je 93% te djece dolazilo redovito u zoološki vrt, dok je samo 71% djece dolazilo na sportske aktivnosti. Učitelji su također ustanovili da su se negativni oblici ponašanja te djece koja su radila sa životinjama značajno smanjili. Od prvih stotinu djece koja su „posvojila“ neku životinju čak njih osamdeset je pokazalo da se mogu bolje koncentrirati na ono što rade, da su skloniji razgovoru sa drugima, u razredu ali i kod kuće i sva su djeca imala poboljšano samopoštovanje. Taj program je bio prvi kontrolirani pokus s terapijom uz pomoć životinja a namijenjen liječenju poremećaja koji se do tog pokusa liječio pretežito lijekovima. Psihijatar Katcher smatra da su utvrđena poboljšanja kod djece s ADHD sindromom posljedica činjenice da su životinje izuzetno zanimljiv podražaj za djecu, koji snažno privlači njihovu pažnju, djeca stječu povjerenje u tu

životinju , počinju osjećati da negdje pripadaju, da su prihvaćeni od nekog drugog živog bića takvi kakvi jesu. Mnoga od te djece to iskustvo prije nisu doživjela, mahom su bila zlostavljana ili imala loša iskustva i u obitelji ali i izvan nje. To se događa jer roditelji često na vrijeme ne prepoznaju ili ne znaju prepoznati, zbog nedovoljne educiranosti ili zbog nedostupnosti informacija, da se radi o poremećaju a ne o kako oni misle neposlušnom, lijenom, nestrpljivom i zločestom djetetu. Roditelji koji ne znaju da se radi o poremećaju svoju djecu etiketiraju kao „teško odgojivom“, te umjesto da zatraže pomoć od stručnjaka oni dižu ruke od svog djeteta, ili što je još gore kažnjavaju to dijete neprimjerenim kaznama ili verbalnim napadima. Zato je jako važno da roditelji budu informirani i da su im dostupni stručnjaci za razgovore i savijete kako bi olakšali život i sebi i tom djetetu, a životinje su tu kao dodatni poticaj i put prema uspjehu ostvarivanja suradnje i boljeg života za dijete kakvo ono i zaslužuje. (Krizmanić, Mirjana, 2016:106)

Istraživači koji se bave ispitivanjem stresa utvrdili su da nas neka druga osoba , neovisno o tome koliko nam je do nje stalo ili koliko nam ona bila draga, ne može toliko smiriti kao što to može naš kućni ljubimac. Prisutnost životinje koju volimo povećava razinu oksitocina u krvi što je naročito važno za djecu s ADHD sindromom, jer tako smanjivanjem pobuđenosti određenih područja u mozgu dolazi do smanjenja osjećaja straha. Terapija uz pomoć životinja može se provoditi i sa drugom djecom koja pate od nekih drugih bolesti, pa tako u SAD voditelji sa svojim životinjama sve češće dolaze u škole za vrijeme velikih odmora jer se pokazalo da baš ti posjeti smanjuju stopu nasilja u školama. Pokazalo se da prisutnost jedne ili više životinja tijekom odmora smanjuje osim fizičkih napada, smanjuje i verbalne napada te atmosfera u školi postaje ugodnija za rad i druženje djece. (Krizmanić, Mirjana, 2016:108)

7. ZAŠTO JE DOBRO IMATI KUĆNOG LJUBIMCA?

Kućni ljubimac, neovisno o vrsti, može imati važnu ulogu u dječjem odrastanju. Kućni ljubimac može pomoći roditeljskim naporima da nauče dijete izvršavati školske i kućne obaveze. Životinja također može odvojiti dijete od televizora, kompjutera, raznih igrica pred kojima dijete, pogotovo u današnje vrijeme provodi previše vremena. Sukladno tome istraživanja pokazuju da život uz kućnog ljubimca djeluje blagotvorno na djecu, te da životinje na neki način pomažu u dječjem odgoju. Djeca koja imaju kućne ljubimce i odrastaju uz njih razvijaju osjećaj odgovornosti i brige za druge odmalena. Kućni ljubimci zahtijevaju konstantnu brigu svaki dan i potpuno su ovisni o nama ljudima, zato briga oko kućnog ljubimca i svjesnost da je dječja obaveza skrbiti o njemu u djeci budi osjećaj empatije i suosjećajnosti, a to će dijete prenijeti i na ljude koji ga okružuju. Naravno, na roditeljima je da pokažu i objasne djeci kako se treba brinuti o ljubimcu jer djeca oponašaju svoje roditelje i upijaju kao spužve, pa što su roditelji bolji primjer bolje će se i djeca ponašati. Stimulacija i pohvaljivanje djeteta je nužno kako bi ono znalo da to što radi dobro radi i da je njegova uloga važna u odgoju ljubimca. Zajedno s odgovornosti kod djece se javlja i osjećaj samopouzdanja, jer kad su ona uspješna u obavljanju svakodnevnih zadataka i brige oko ljubimca, te ako budu pohvaljena, osjećaju se zadovoljno i ponosno, te im raste samopouzdanje. Sa gledišta zdravlja djeca koja rastu uz kućnog ljubimca imaju manju sklonost alergijama i astmi jer su izloženi prhuti, odnosno prašini sa životinjskog dlaka te tako jačaju imunološki sustav i imaju dvostruko manje šanse da kasnije razviju jaku alergiju. Uz to ljubimci, naročito psi zahtijevaju svaki dan šetnju i vježbu a posebno vole igru sa djecom. Ako je dijete dovoljno veliko da samostalno šeće psa, to je odlično jer će mu to biti poticaj da ode sa svojim psom do parka, više će se kretati i udisati svjež zrak. Ljubimci također djeci, ali i odraslima pomažu da se opuste, smire, već samo maženje psa ili mačke oslobađa nas od stresa i smiruje, a to opet ima pozitivne medicinske učinke na ljude. Ako je dijete predškolske dobi, ljubimac može biti dragocjeni suputnik u svijet čitanja jer djeca uče ponavljajući a tko im može biti bolji slušatelj od njihovog ljubimca kojemu će djeca rado čitati naglas, i više puta na dan.⁵

Kućni ljubimci uče djecu životu, disciplini ali isto tako olakšavaju djetetu shvatiti neke životne stvari i događaje. Djeca uz kućnog ljubimca uče o životu i smrti, o svrsi našeg

⁵ <https://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/posao-obitelj/zasto-bi-dijete-trebalo-imati-kucnog-ljubimca---342451.html>

postojanja ali isto tako o ljubavi, međusobnom poštovanju, dijeljenju i sklapanju prijateljstava.⁶

8. KOJEG KUĆNOG LJUBIMCA ODABRATI ?

8.1. PAS

Najčešći odabir većine roditelja koji biraju ljubimca za svoju obitelj je pas. Ako odabiremo psa za kućnog ljubimca, moramo biti svjesni da se pasmine međusobno, neke i vrlo drastično razlikuju u karakteru, potrebama i naravno njezi. Psi su idealni kućni ljubimci za ljude koji imaju dvorište, jer psima naročito velikim pasminama treba sloboda i svjež zrak. Psi zahtijevaju od svog vlasnika redovite šetnje, igru, češljanje, rezanje noktića pa i kupanje. Za obitelji sa djecom je najbolje da ako uzimaju psa to ne bude štene, nego pas od godinu dana jer je on tada već formiranog karaktera, no svakako prije nabave psa treba imati na umu da su to životinje koje mogu živjeti do 15 godina, neke pasmine čak i duže, te treba biti spreman na brigu o njima cijeli njihov život.⁷

Psa naravno treba i socijalizirati, da ne bi došlo do nekih neželjenih ponašanja prema djeci i vlasniku. Od izuzetne je važnosti da dijete zna osnove pseće komunikacije, kao to da psi ne vole grljenje ili to da stari psi ne mogu dugo trčati i da mogu imati bolove, te nisu uvijek spremni za igru. Tako djeca mogu biti opasan za pse ako ne znaju što se smije a što ne, i na roditeljima je da nadziru druženje njihova djeteta i psa.⁸

Pasmine koje se preporučuju za obitelji s djecom su labrador, zlatni retriver, bernski planinski pas, škotski ovčar, bigl, baset, mops, bernardinac, koker španijel i još neke mirnije pasmine.⁹

⁶ <http://www.roda.hr/portal/roditeljstvo/izazovi-roditeljstva/zasto-je-dobro-imati-kucnog-ljubimca.html>

⁷ <https://klokanica.24sata.hr/vrtic/igre-za-djecu/pas-macka-ribica-ili-ptica-idealni-kucni-ljubimac-za-dijete-1662>

⁸ <https://klokanica.24sata.hr/skolarci/slobodne-aktivnosti/ljubav-između-djeteta-i-psa-neprocijenivo-1066>

⁹ <https://klokanica.24sata.hr/skolarci/slobodne-aktivnosti/ljubav-između-djeteta-i-psa-neprocijenivo-1066>

8.2. MAČKA

Mačke zahtijevaju nešto manje brige nego psi, i isto tako preporučuje se obitelji s malom djecom da ne uzimaju malo mače, već mačku od godinu dana. Mačkama, kao i ostalim životinjama treba svakodnevna hrana i svježna voda, ako borave u kući potreban im je pijesak za obavljanje nužde, te komad drveta na kojemu one mogu oštriti svoje noktiće. Mačke svojim grebanjem označavaju svoj teritorij pa ako vlasnici ne žele da ima mačka izgrebe namještaj obavezno joj grebalicu treba staviti negdje u blizini njene korpe ili tepiha na kojemu spava.

8.3. PAPIGA ILI KANARINAC

Ako se odlučuju za papigu ili kanarinca kao kućnog ljubimca, ljudi moraju biti svjesni da je to životinja koja živi od 15 do preko 80 godina. Mnogi ljudi toga nisu svjesni, zato je bolje da se prvo informiraju. Papige su životinje koje se tijekom svog života često vežu samo za jednu osobu, a inače su jako društvene i inteligentne životinje. Ove ptice se ne preporučuju obitelji s djecom mlađom od 12 godina. Papige i kanarinci mogu biti doista glasne životinje, a ako se odluče ipak za takvog kućnog ljubimca, treba imati na umu pravilnu ishranu te redovito čišćenje kaveza kako bi životinja bila sretna i zdrava.

8.4. ZAMORAC, HRČAK ILI KUNIĆ

Zamorac je idealan kućni ljubimac za dijete od treće do pete godine. Te životinje vole biti u rukama, rado se maze, u pravilu ne grizu, a sreću i uzbuđenje pokazat će zviždanjem što djeca jako vole. Djeca trebaju znati, a roditeljima je dužnost objasniti im da se prema tim malim životinjicama treba odnositi s oprezom i nježnosti, da ih se ne smije pritiskati niti natezati. Zamorci mogu živjeti i do osam godina.

Hrčci su od zamorčića puno manji, i žive kraće, u pravilu dvije ili tri godine. Oni su noćne životinje pa se zato ne preporučuju kao ljubimci obitelji s malom djecom jer oni preko dana spavaju a po noći su aktivni za razliku od djece. Kavez je potrebno čistiti svakih nekoliko dana. U kavezu im je potrebna stimulacija u obliku kotača, plastičnih cijevi za provlačenje i slično.

Kunići su jako plašljive životinje, te stoga nisu idealan izbor za obitelji s malom djecom jer djeca su bučna, diraju životinje stalno ih vade iz kaveza, podižu životinje te tako mogu nanijeti ozbiljne ozljede kuniću.

8.5. RIBICA

Uz pravilnu prehranu i njegu, zlatne ribice mogu živjeti i preko deset godina. Ribice ne zahtijevaju mnogo prostora i pretjeranu brigu, dovoljno je da im je akvarij odgovarajuće veličine, čist, dobre osvjetljenosti i da imaju odgovarajuću prehranu. Kada su djeca dovoljno stara, negdje oko šest godina, mogu se lagano uključiti u brigu o svome ljubimcu.

8.6. KORNJAČA

Kada su u pitanju kornjače kao kućni ljubimci treba imati na umu da one mogu živjeti od 15 do 40 godina. Najčešće se za kućnog ljubimca uzima crvenouha kornjača koja može narasti i do 30 cm. Često se dogodi da se crvenouha kornjača uzme za ljubimca ne znajući za veličinu niti starost koju mogu doživjeti, pa ih se nakon nekog vremena ostavlja u rijekama ili zoološkim vrtovima. To je invazivna vrsta koja se vrlo lako prilagođava uvjetima staništa pa su tako konkurencija našoj kornjači za stanište i hranu. Za kornjače je potrebno imati akvarij ili terarij, sa dobrim osvjetljenjem i mjestom izvan vode za odmor. Kornjače se hrane mesom i biljkama. Inače nemaju baš neku interakciju sa ljudima, a većina ih provodi i do 20 dana u hibernaciji pa im je prijeko potrebno osigurati i uvjete za to.¹⁰

¹⁰ <https://klokanica.24sata.hr/vrtic/igre-za-djecu/pas-macka-ribica-ili-ptica-idealni-kucni-ljubimac-za-dijete-1662>

9. PAS U KUĆI - UPUTE ZA DJECU I RODITELJE

Danas, za razliku od ranije kod roditelja nisu prisutni strahovi da bi im se dijete moglo nečime zaraziti uz psa ili mačku ili pak da će mu životinja učiniti nešto loše. Danas se kućni ljubimci cijepi protiv zaraznih bolesti i čiste od parazita, kao uostalom i djeca. To naravno ne znači da su životinje potpuno bezopasne za ljude, pogotovo ako roditelji nisu objasnili djetetu kako se ponaša prema psu ili mački. Dijete u igri može psa ubosti u oko ili ga prejako stisnuti tako da pas reagira ugrizom ili mačka grebanjem. To u prijevodu znači da dijete prije dolaska ljubimca treba pripremiti kako će se o njemu brinuti i skrbiti, te kako se valja ponašati. (Krizmanić, Mirjana, 2016:38)

Prije odluke o kupnji psa ili udomljavanju iz azila, neophodno je raspitati se o tome koje su pasmine najbolje za suživot s djecom, o karakteru pasmina koje želimo udomiti ili kupiti, a za skladan suživot između psa i djece važno je za roditelje ali i djecu da usvoje nekoliko pravila:

1. NIKADA NE OSTAVLJATI DIJETE I PSA BEZ NADZORA! Životinje koliko god strpljive bile, ipak imaju svoje granice do kojih se može ići. Djeca su često zaigrana i sretna što se družu sa svojim ljubimcima da trenutak nepažnje roditelja može biti koban.
2. ODGOJITE PSA! Pas treba imati svoje mjesto za spavanje, jelo i igru, također ga je potrebno naučiti nekim osnovnim naredbama.
3. ODGOJITE DIJETE! Dijete mora znati da ne smije dirati pseću hranu niti psu iz prkosa uzimati njegove igračke, te da se mora uključiti u brigu o njemu.
4. OSIGURATI PSU MIR! Pas, bez obzira koliko vezan bio za ljude mora imati svoj mali kutak gdje se može skloniti kada mu je dosta svega, treba voditi računa o tome da i dijete poštuje privatni prostor psa.
5. POHVALA JE PSU BITNA! Kao što je dobro poticati dijete na poželjno ponašanje, tako je važno i psa poticati na dobro ponašanje, pas će vrlo dobro znati kada ga pohvalite i zbog čega je pohvalu zaslužio. Nagrade u obliku poslastice za pse također su poželjne.
6. PAS NIJE IGRAČKA! Djetetu se mora objasniti da je pas živo biće koje ima osjećaje, te da se prema njemu treba tako i ponašati, ne jahati ga, ne tući ga, ne bacati stvari na njega, ne uznemiravati ga kada spava i slično.

7. VOLI I POŠTUJ SVOGA PSA! Pas je živo biće koje treba ljubav i pažnju. Pas obitelj u kojoj živi doživljava kao svoju vlastitu i to treba imati na umu, i tako prenijeti i na svoju djecu.¹¹

¹¹ <http://www.roda.hr/portal/roditeljstvo/izazovi-roditeljstva/pas-u-kuci-upute-za-djecu-i-roditelje.html>

10. ZAKLJUČAK

Obiteljski kućni ljubimci, naročito psi i mačke, pružaju nam potencijal za razvoj emotivne veze koja doprinosi općoj dobrobiti i osjećaju sigurnosti. Ljubimci na jedinstven način potpomažu zadovoljavanje niza emocionalnih potreba, u nekim slučajevima zamjenjujući manjak veze privrženosti s ljudima, a u drugim proširujući raspon veza i socijalnih kontakata koji doprinose općem životnom zadovoljstvu i tako pružaju osjećaj ugone i potpore u težim trenutcima. Kad je riječ o ljudima s kojima živimo, naviknuti smo na njihovo prigovaranje, udovoljavanje, zahtjeve kojima možemo a ponekad i ne možemo ili ne želimo udovoljiti. Za razliku od ljudi kućni ljubimci nas ne kritiziraju, ne ogovaraju, ne žale se na nas i ne prigovaraju a zasigurno je da nam se nitko neće toliko obradovati kada dođemo kući kao naš kućni ljubimac kojemu je jednostavno dovoljno što smo tu i što smo s njima. To je ponekad ljudima i više nego dovoljno, samo osjećaj da je „netko“ sretan pri samom pogledu na njih, a to je ono što dobivamo od naših kućnih ljubimaca. Naše su kućne životinje uistinu trajni izvor radosti i sreće, a njihova nam privrženost može značajno uljepšati život i povećati opću kvalitetu naše svakidašnjice. Istraživanja pokazuju da djeca koja odrastaju uz kućne ljubimce vrlo su i snažno im privržena te ih percipiraju kao posebne prijatelje, važne članove obitelji, izvore zabave, fizičke sigurnosti, vježbe i zaštite, te one koji im bezuvjetno pružaju ljubav i podršku. Kućne ljubimce ljudi doživljavaju kao značajan objekt bliskih emocionalnih odnosa od kojih dobivaju bezuvjetna ljubav i odanost a što kasnije odražava na osjećaj sigurnosti, a kroz brigu o njima kod djece ali i odraslih razvija se odgovornost i empatija. Kućni ljubimci pomažu djeci da se kreću kroz život, pružajući im radost i prijateljstvo koje će djeca zasigurno znati cijeliti ali i rado se sjećati svojih najboljih prijatelja kada ih jednom ne bude.

11. LITERATURA

1. Bogdan, M. (2015) : Ljubimci kroz povijest ,datum pristupa: 10.08.2017, dostupno na <http://svijet-ljubimaca.blogspot.hr/2015/02/povijest-kucnih-ljubimaca.html>
2. Burić, Helena. Uloga kućnih ljubimaca u povećanju ljudske dobrobiti: utjecaj na razvoj djeteta.//Dijete, vrtić, obitelj. -12 (2006), 46; str. 2-5
3. Chernak MacElroy, Susan: Životinje kao učitelji i iscjelitelji. Zagreb:V.B.Z.,2002.-179/CHE/ž
4. Keresteš, G. Kutrovec, G. Uloga kućnih ljubimaca u emocionalno -socialnom razvoju djece predškolske dobi. /u Djeca i kućni ljubimci/ Zarevski, Predrag; Vizek –Vidović, Vlasta ; Vuković, Lidija (ur.).- Zagreb:Media Partner, 1995. 8-12.
5. Krizmanić, Mirjana. O životinjama i njihovim ljudima: zajedništvo koje nas raduje i obogaćuje . Zagreb:V.B.Z.,2016-sign.159.9./KRI/o
6. Ombla, Jelena: Kućni ljubimci i implikacije za zdravlje i psihofizičku dobrobit njihovih vlasnika//Klinička psihologija.-5 (2012)1-2;str. 59-78
7. Smojver-Ažić, S.;Topalović, Z. Uloga kućnih ljubimaca u socioemocionalnom razvoju djece školskog uzrasta.//Napredak,Vol.151.No.2 Travanj 2010.
- 8.<http://www.roda.hr/portal/roditeljstvo/izazovi-roditeljstva/pas-u-kuci-upute-za-djecu-i-roditelje.html> , datum pristupa 10.08.2017.
- 9.<https://klokanica.24sata.hr/vrtic/igre-za-djecu/pas-macka-ribica-ili-ptica-idealni-kucni-ljubimac-za-dijete-1662> ,datum pristupa 12.08.2017.
- 10.<https://klokanica.24sata.hr/skolarci/slobodne-aktivnosti/ljubav-između-djeteta-i-psa-neprocjenjivo-1066> , datum pristupa 10.08.2017.
- 11.<http://www.roda.hr/portal/roditeljstvo/izazovi-roditeljstva/zasto-je-dobro-imati-kucnog-ljubimca.html> , datum pristupa 10.08.2017.